

Részletek az almásfüzitői tározókkal kapcsolatos szakértői véleményből

Az utóbbi időben több, egymásnak teljesen ellentmondó véleménnyel találkoztunk a területünkön levő vörösiszap-tározók veszélyességét illetően. Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a vitát eldönthessük, csak saját tapasztalatainkra és független szakértők véleményére hagyatkozhatunk. Azt érzékeljük, hogy a kiporzás csökkent, a települést korábban gyakran beborító vörös felhők szinte teljesen eltűntek, de nem látunk bele a föld gyomrába, nem tudjuk, mi történik a mélyrétegekben. Volt egy gyanúnk, hogy a „vörösiszap-cirkusz” mesterségesen szított, szakmailag megalapozatlan, de felelősséggel tartozunk az itt élőkért, ezért felkértünk egy neves környezetvédelmi szakértőt, Dr. Gruiz Katalint, segítsen nekünk rendet vágni a különböző dokumentumok, mérési eredmények között. Az elkészült szakvéleményből az alábbiakban kiemeljük a számunkra legfontosabb megállapításokat. (A teljes szakértői anyagot bárki megtekintheti az önkormányzatnál.)

Karánsebesy Lukács
polgármester

Hulladéklerakás, kezelés, hasznosítás

A vörösiszap-tározón működő hulladékkezelő üzemben alkalmazott komposztálás megfelel a kontrollált hulladékhasznosításnak: komposztálás során biológiailag bomlanak a hulladék szerves szennyezőanyagai. A komposztálás során le nem bomló veszélyes szerves anyag, – amennyiben még van egyáltalán ilyen maradék –, tovább bomolhat a tározó felszínén szétterítve, valamint a beültetett növények és a talajmikroflóra kölcsönhatása is kedvezhet a további bomlási folyamatoknak. Ha a vörösiszap-tározó (pl. VII. kazetta) növényzete egészséges, az állatokat (rovarokat, rágcsálókat) nem riasztja el a hulladékból készült természetű réteg, akkor az ökoszisztémára valószínűleg nem toxikus (1–2. oldal). A természetű közeg (komposzt) hatása mérhető, tesztelhető.

Az almásfüzitői vörösiszap-tározók lefedési munkálatai

A Tatai Kv. Zrt. valóban 2 évtizede folytatja a porzásmentesítési munkálatokat. A felügyelőség kötelezése alapján: először letakarta a III. és VI. kazettákat, majd az I–II. kazettákat, kijavította a IV. és V. kazettát, és 1996. óta folyamatosan dolgozott a VII. kazetta porzásmentesítésén. 1999-re a takarásnak köszönhetően a kiporzás határérték alá került. Jelenleg 67%-ban van lefedve a VII. kazetta. Ilyen hatalmas mennyiségű ipari és bányászati hulladék lefedésére, de még a kommunális lerakók takarására sem engedik meg maguknak azt a luxust sehol a világon, hogy drága anyagokat, másra is alkalmas, jó minőségű talajt használjanak. Hulladékutalajokat, szerves hulladékokkal feljavított inert hulladékot vagy teljesen hulladékból készült természetű közeget használnak erre a célra. Amennyiben semmiféle anyagi forrás nem áll rendelkezésre a lefedésre, csak két alternatíva jöhet szóba: vagy nem fedik le egyáltalán (pl. a szomszédos Neszmély településen a külföldi tulajdonos a kötelezés ellenére sem végezte el a letakarást), vagy olyan megoldást találnak, mely önfinanszírozó. Ilyen az almásfüzitői eset, ahol a hulladékok tulajdonosai fizetik meg a tározó lefedését. Tehát a környezethatékonyság itt egybeesik a társadalmi-gazdasági hatékonysággal, ami ritka szerencsés eset. Tehát elvi ellenvetést tenni ezzel a megoldással kapcsolatban nem jogos. (3. oldal)

A vörösiszap-tározóra telepített hulladékkezelő üzem

A VII. vörösiszap-tározó felszíne egy teknőt képez, így az ott folyó tevékenységből esetleg kibocsátott káros anyagok felszínen lefolyó vizekben oldva vagy erózióval szilárd anyag formájában tovaterjedni, a területéről kijutni nem tudnak. ... Lefele (gravitációsan), a vörösiszapon keresztülszivárogva is csak korlátozottan tud terjedni, az esővíz a talajt is csak 50–60 cm mélyen áztatja be (mintavételek alkalmával megfigyelt érték). Az esetleg mégis beszivárgó esővíznek a Naturaqua modellszámításai szerint mintegy 100 évre volna szüksége, hogy elérje a tározó alját és átjusson a természetes agyagrétegen. (3. oldal)

A komposztált anyag és a termesztő közeg minősége, káros hatása, kockázata

Aki már járt a III. VI. vagy VII. kazettán láthatja, hogy a hulladékokból készült termesztő közegen nőnek a növények, tehát alkalmas arra, hogy abban a növények megtelepedjenek és kialakíthassanak egy izoláló réteget. Valószínűleg nem jó minőségű talaj ez a komposztált keverék a kezdetek kezdetén, hiszen a talajképződés egy hosszú folyamat, melynek során a kőzeteknek át kell alakulniuk, ami időigényes. Az ELTE tanulmánya kiterjedten foglalkozik a termesztő közegben folyó talajképződési folyamatokkal, melyek kétségkívül szépen haladnak előre. A mállási termékek is azt mutatják, hogy igazi talaj lehet a hulladékból. (4. oldal)

A talajvíz szennyezettsége

A monitoringkutakból vett minták elemzése a kutak egy részében a határértékeket meghaladó As, Mo és fluorid-tartalmat mutatnak. Aki egy kicsit is jártas a geokémiában azonnal láthatja, hogy ezek a szennyezőanyagok „egy csapat tagjai”: a normális talaj lúgos feltáródásának eredményeképpen kioldó anyagok csoportjával állunk itt szemben. Olyan helyeken kell ilyen típusú kioldásra számítani, ahol a talaj hosszabb időn keresztül tud érintkezni, szinte benne ázni a lúgos oldatban. Ugyanez történt Ajka lúggal átitatott talajaiban: ott nagymértékben megnőtt az As, a Mo, V, Ni és Se-tartalom a talaj vizes kivonatában és a talajvízben. Visszatérve az almásfüzitői esetre, a határérték felett mért fémek a lúgossággal függenek össze. (4. oldal)

Konklúzió

A szakvélemények (ELTE, MTA-TAKI, Naturaqua, Repét Kft.) és a Tatai Kv. Zrt. dokumentációja, a hatósági engedélyek és ellenőrzések mind amellettszólnak, hogy szét kell választani a két potenciális forrást, vagyis a vörösiszaptározót és a felületén kialakított hulladékkezelő tevékenységet. Utóbbi egy engedéllyel rendelkező és ellenőrzött tevékenység, egy lakossági használat elől elzárt területen. A vörösiszaptározó sajnos „adottság”. A monitoringrendszer mindkettőhöz tartozik.

A kutakban mért szennyezőanyag egyértelműen a tározók feltöltésekor a szabad lúg és a lúgtranszport tározóbeli, vagy ahhoz csatlakozó műtárgyaiból, a lúg elfolyása, elszivárgása, vagy elszikkadása által okozott terhelésből származik. Konkrét szennyezőanyagot, mely a vörösiszapból, a kezelt hulladékokból vagy a hulladékkezelő technológiából származna, nem mutattak ki.

Szakvéleményem a Tatai Kv. Zrt. birtokában lévő ELTE, MTA-TAKI, Naturaqua és Repét Kft. által készített szakvéleményekben közölt mérési adatokon alapulnak. Ezekben a tanulmányokban megtalálhatóak a hivatkozott mérési eredmények.